

บันทึกองค์ความรู้

ชื่อ - นามสกุล นางดวงนภา จุลละสร

ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ

สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลาดบัวหลวง

เบอร์โทรที่สามารถติดต่อได้ ๐๓๕๓๗๙๗๙๒

ชื่อเรื่อง การพัฒนาอาชีพครัวเรือนตามแนวทางสัมมาชีพชุมชน

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อ มีนาคม ๒๕๖๐

สถานที่เกิดเหตุการณ์ บ้านหลุมทองกลาง หมู่ที่ ๔ ต.สิงหนาท อ.ลาดบัวหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา

เนื้อเรื่อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็น ๑ ใน ๑๐ ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนฯ และรัฐบาลได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน จำนวน ๑๑ ด้าน ซึ่งมีนโยบายการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญ ที่มุ่งหวังแก้ไขปัญหากับปากท้องของประชาชนในระดับล่างที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีแผนงานที่สำคัญ คือ แผนงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งได้มอบให้กระทรวงมหาดไทยที่มีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ

ปัจจุบันนี้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของประชาชนภาคการเกษตรในชุมชนมีภาวะความเสี่ยงของอาชีพภาคเกษตรกรรมที่เกิดจากการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม เช่น ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ไร่อ้อย ราคาค่าผลผลิตตกต่ำ การไม่มีอาชีพหรือรายได้เสริม หลังฤดูการผลิตและยังมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพค่อนข้างน้อย ส่วนกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ยังไม่ได้รับการส่งเสริม และพัฒนาอย่างเพียงพอ ส่งผลให้ประชาชนต้องเคลื่อนย้ายไปประกอบอาชีพในเมือง และมีส่วนราชการที่มีสถานที่หรือศูนย์ฝึกอบรมซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพ/แหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพได้ แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ประกอบกับมีปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพที่เชี่ยวชาญและประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน แต่มีส่วนน้อยที่สามารถถ่ายทอดให้คนอื่นนำไปทำตามให้สำเร็จได้

ดังนั้นด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าว จึงมุ่งเน้นที่การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก นั่นคือ “รายได้” ที่ต้องทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการสร้างอาชีพจึงเป็นที่มาของ “**สัมมาชีพชุมชน**” ซึ่งกำหนดแผนการสร้างสัมมาชีพชุมชนบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีเป้าหมาย คือ **ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้** โดยให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านในสิ่งที่เขาอยากทำ ฝึกปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปเป็นอาชีพได้เพราะข้อเท็จจริงในทุกพื้นที่จะมีคนเก่งในแต่ละอาชีพอยู่แล้ว เช่น ทำนาได้ผลผลิตสูง ทำสวนเก่ง หรือทางช่างแกะสลัก และการแปรรูปอื่นๆ ซึ่งจะคัดเลือกและจัดเวทีฝึกทักษะการสอนการนำเสนอให้กับคนเก่งเหล่านี้ ยกให้เป็น “**วิทยากรสัมมาชีพชุมชน**” หลังจากนั้นกลับไปสร้างทีม วิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านเพิ่มเติมอีกหมู่บ้านละ ๔ คน แล้วเปิดรับลูกศิษย์ที่สนใจอยากฝึกอาชีพในแต่ละประเภทอาชีพหมู่บ้านละ ๒๐ คน เมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติแล้วขั้นพื้นฐานที่สุดก็จะสามารถสร้างอาชีพบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ขณะที่ส่วนหนึ่งมีความก้าวหน้าก็จะมีแหล่งทุนสนับสนุนต่อยอดอาชีพสร้างผลผลิตสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นมาเข้าสู่ระบบ OTOP เพื่อขยายตลาดในวงกว้างต่อไปดังนั้น จึงได้กำหนดดำเนินกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐ โดยใช้พื้นที่เป้าหมายตามพื้นที่ในความรับผิดชอบของยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนา

ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท เป็นพื้นที่ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้
ครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมายดังกล่าวมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพให้เกิดสัมมาชีพชุมชนเพื่อสร้าง
รายได้ ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจฐานรากเติบโตไปได้อย่างมีคุณภาพ

ข้าพเจ้าได้ดำเนินกิจกรรมตามโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้าน
หนองสนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา ตามกระบวนการดังนี้

๑. โครงการเตรียมความพร้อมวิทยากรสัมมาชีพระดับหมู่บ้าน

ข้าพเจ้าได้ดำเนินการร่วมกับวิทยากรผู้นำสัมมาชีพหมู่บ้าน คือ นางเตียง จันทนา ซึ่งผ่านการ
อบรม หลักสูตร “วิทยากรผู้นำสัมมาชีพ” และคัดเลือกปราชญ์ชุมชนเพิ่มเติมอีก ๔ คน เพื่อร่วมทำหน้าที่เป็น
ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านๆ ละ ๕ คน โดยคัดเลือกจากฐานข้อมูล ตามแบบสำรวจปราชญ์ชุมชน
จากการคัดเลือกได้ทีมวิทยากรปราชญ์ชุมชน ดังนี้ ๑.นายประสิทธิ์ กุหลาบสี ๒.นายสายัณห์ นุชคุ้ม ๓.นาย
ปัญญา ทิมประทุม ๔.นางบุญเรือน วุฒิเขต เมื่อได้ทีมวิทยากรปราชญ์ชุมชนครบได้ได้ประชุมปรึกษาหารือเพื่อ
วางแผน ออกแบบ วิธีการจัดประชุมฯ โดยมีเนื้อหาที่สำคัญในการประชุมเพื่อพัฒนาความรู้ เสริมสร้างทักษะที่
จำเป็นต่อการทำหน้าที่เป็นทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน ในการเตรียมความพร้อมให้กับครัวเรือน
เป้าหมายที่ ต้องการฝึกอาชีพ

๒.โครงการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน

กิจกรรมที่ ๑ ฝึกอบรมความรู้ด้านอาชีพให้กับผู้แทนครัวเรือน

ข้าพเจ้าร่วมกับทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน จำนวน ๕ คน ดำเนินการจัดฝึกอบรม
สัมมาชีพชุมชนให้กับครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน ๒๐ ครัวเรือน ได้ให้ข้อมูล ชี้ให้เห็นภาพ ความสำคัญของการ
ทำอาชีพว่าให้ประโยชน์อย่างไร เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ แล้วจึงอธิบายให้ข้อมูลการ
ประกอบอาชีพ อย่างละเอียดในทุกขั้นตอน บ้านหนองสนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลสิงหนาท มีความสนใจในการทำ
น้ำพริกแกง เนื่องจากมีแม่บ้านที่ว่างงานจะได้มีงานทำและมีรายได้ ในทีมวิทยากรปราชญ์ คือ นางเตียง
จันทนา มีความรู้ด้านการตำน้ำพริกแกง น้ำพริกเผา กลุ่มจึงเสนอให้ดำเนินกิจกรรมตำน้ำพริกแกง ใช้วัตถุดิบ
ดังนี้ ๑.พริกแห้งเม็ดใหญ่ ๒.กระเทียม ๓.หัวหอม ๔.กะปวยเตี๋ย ๕.ข่า ๖.ตะไคร้ ๗.พืวมะกรูด โดยนางเตียงได้
อธิบายขั้นตอนการตำน้ำพริกแกงดังนี้ น้ำพริกแห้งเม็ดใหญ่ ๑ กก. ล้างให้สะอาดและผึ่งลมให้แห้ง ปอก
กระเทียม ๑ กก. ล้างให้สะอาด ปอกหัวหอม ๑ กก. ล้างให้สะอาด ข่า ตะไคร้ พืวมะกรูดอย่างละ ๑/๒ กก. กะปิ
๑/๒ กก. นำส่วนผสมทุกอย่างมาเคล้าให้เข้ากันแล้วนำเข้าเครื่องโม่ไฟฟ้า โม่จำนวน ๓ ครั้งจะได้เครื่องแกงที่หอม
อร่อย หลังจาก อธิบายขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม สัมมาชีพชุมชนบ้านหนองสนุ่น หมู่ที่ ๔
ตำบลสิงหนาท โดยได้คัดเลือกคณะกรรมการจำนวน ๙ คน ดังนี้

๑. นางเตียง	จันทนา	ประธาน
๒. นางลัดดา	หิรัญพฤกษ์	รองประธาน
๓. นางบังอร	สุขสุผล	เลขานุการ
๔. นางบุญเรือน	วุฒิเขต	เหรัญญิก
๕. นายสายัณห์	นุชคุ้ม	ประชาสัมพันธ์
๖. นางประสาน	อภิเดช	กรรมการ
๗. นางอนงค์	สุขศุมิตร	กรรมการ
๘. นางเกษร	รอดตัวดี	กรรมการ
๙. นางวาสนา	เข้มขัน	กรรมการ

กิจกรรมที่ ๒ ศึกษาดูงานเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพ

ข้าพเจ้าร่วมกับครัวเรือนเป้าหมาย จำนวน ๒๐ ครัวเรือน ได้เดินทางไปศึกษาดูงานเพิ่มพูนความรู้ด้านการทำน้ำพริกแกง ที่บ้านปราชญ์ คือ นางประทุม เนื่องภิรมย์ ซึ่งนางประทุม ได้ให้ความรู้และเทคนิคการทำน้ำพริกแกง คือ การให้พริกแห้ง ให้ใช้พริกแม่สายซึ่งจะไม่เผ็ดมาก และให้เนื้อเยอะ ทำน้ำพริกแล้วให้สียสวย และวัตถุดิบทุกอย่างต้องสะอาดและผึ่งลมให้แห้ง จะทำให้น้ำพริกเก็บได้นานโดยไม่เหม็นบูด

กิจกรรมที่ ๓ ฝึกปฏิบัติอาชีพ

ครัวเรือนเป้าหมาย ได้ฝึกปฏิบัติอาชีพที่ในใจคือ น้ำพริกแกง โดยได้ฝึกทำตามขั้นตอนที่นางเพียงจินทนา ได้ถ่ายทอดความรู้ให้มา ดังนี้ น้ำพริกแห้งเม็ดใหญ่ ๑ กก. ล้างให้สะอาดและผึ่งลมให้แห้ง ปอกกระเทียม ๑ กก. ล้างให้สะอาด ปอกหัวหอม ๑ กก. ล้างให้สะอาด ข่า ตะไคร้ ผีวมะกรูดอย่างละ ๑/๒ กก. กะปิ ๑/๒ กก. นำส่วนผสมทุกอย่างมาเคล้าให้เข้ากันแล้วนำเข้าเครื่องโม่ไฟฟ้า โม่จำนวน ๓ ครั้ง ปัจจุบัน กลุ่มสัมมาชีพชุมชน บ้านหลุมทองกลาง หมู่ที่ ๔ ตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา ได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม และดำเนินการผลิตและจำหน่ายน้ำพริกแกง และน้ำพริกเผา อย่างต่อเนื่อง ได้จัดจำหน่ายในชุมชน ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ทำให้มีการผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

บันทึกขุมความรู้ (Knowledge Assets)

๑. ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้
๒. องค์ความรู้จากปราชญ์ชุมชนสามารถถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

แก่นความรู้ (Core Competency)

๑. ชี้แจงทำความเข้าใจ ให้ความรู้
๒. ศึกษา วิเคราะห์ และปฏิบัติจริง

กลยุทธ์

๑. ชี้แจงทำความเข้าใจ ให้ความรู้

ร่วมกับทีมปราชญ์ชุมชน ชี้แจงทำความเข้าใจ ให้ความรู้ แก่ครัวเรือนเป้าหมาย ให้ข้อมูล ชี้ให้เห็นภาพความสำคัญของการทำอาชีพว่าให้ประโยชน์อย่างไร เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้ แล้วจึงอธิบายให้ข้อมูลการประกอบอาชีพ อย่างละเอียดในทุกขั้นตอน สร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานเป็นกลุ่ม

๒. ศึกษา วิเคราะห์ และปฏิบัติจริง

ศึกษาดูงานเพิ่มพูนความรู้และวิเคราะห์สถานการณ์ สู่ การปฏิบัติจริง

๒.๑ ร่วมกับครัวเรือนเป้าหมายในการศึกษาดูงานเพิ่มพูนความรู้

๒.๒ ช่วยกันวิเคราะห์สถานการณ์การจากการศึกษาดูงานนำมาปรับเปลี่ยนประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชุมชนและบริบทของตนเอง

๒.๓ ฝึกปฏิบัติจากการได้รับการฝึกอบรมจากทีมวิทยากรปราชญ์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๑. คู่มือแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน
๒. กระบวนการมีส่วนร่วม
๓. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รูปภาพกิจกรรม

